

**Suy nghĩ như một
nhà kinh tế học**

1.2

Tư duy như một nhà kinh tế

- Mỗi lĩnh vực nghiên cứu đều có thuật ngữ riêng của nó
 - Toán học
 - Tích phân ❖ tiên đề ❖ không gian véc tơ
 - Tâm lý học
 - Cái ngã ❖ cái tôi ❖ nhận thức
 - Triết học
 - Biện chứng ❖ siêu hình
 - Kinh tế học
 - Cung ❖ cầu ❖ chi phí cơ hội ❖ độ co giãn ❖ lợi thế so sánh ❖ thặng dư tiêu dùng

Tư duy như một nhà kinh tế

- Kinh tế học dạy bạn...
 - Suy nghĩ về sự lựa chọn.
 - Đánh giá chi phí cá nhân và sự lựa chọn xã hội.
 - Xem xét và tìm hiểu các sự kiện và các vấn đề có liên quan với nhau như thế nào.

NHÀ KINH TẾ LÀ MỘT NHÀ KHOA HỌC

- Các nhà kinh tế. . .
 - Suy nghĩ theo hướng phân tích và khách quan
 - Sử dụng phương pháp khoa học

Phương pháp khoa học: Quan sát, lý thuyết và tiếp tục quan sát

- Có sự tương tác giữa lý thuyết và quan sát trong lĩnh vực kinh tế học. VD: lý thuyết về lạm phát.
- Trở ngại của nhà kinh tế học: thực hiện một thí nghiệm thường là khó khăn và đôi khi là bất khả thi. Các nhà kinh tế thường phải làm việc với bất cứ dữ liệu nào sẵn có từ những hiện tượng diễn ra xung quanh.

Vai trò của các giả định

- Các nhà kinh tế đưa ra giả định nhằm làm cho thế giới dễ hiểu hơn.
- Nghệ thuật trong tư duy khoa học là ở chỗ quyết định xem cần phải giả định cái gì.
- Nhà kinh tế sử dụng các giả định khác nhau để trả lời các câu hỏi khác nhau.

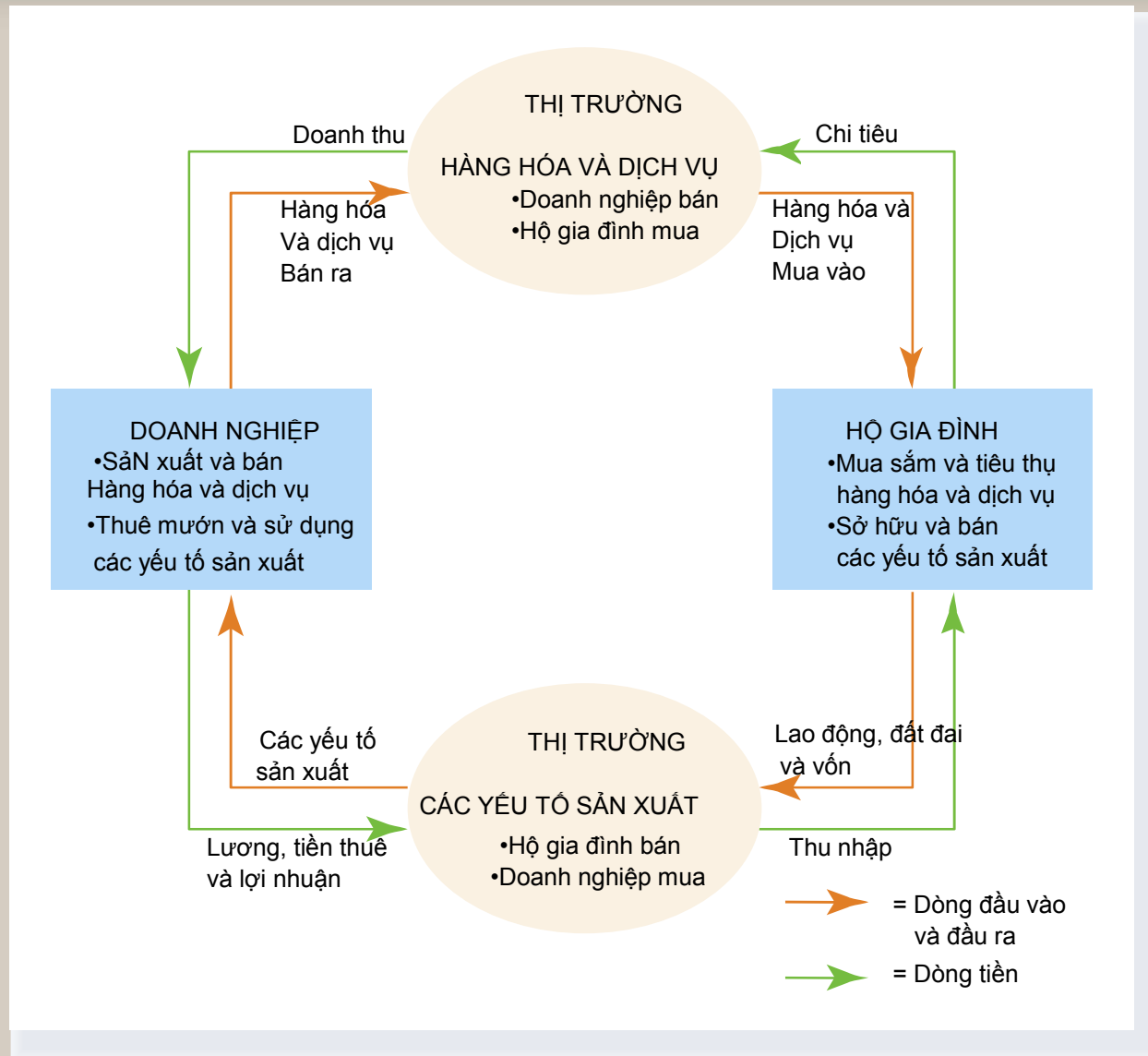
Mô hình kinh tế học

- Các nhà kinh tế sử dụng các mô hình nhằm đơn giản hóa thực tế để giúp chúng ta hiểu về thế giới nhiều hơn.
- Hai trong số các mô hình kinh tế cơ bản nhất là:
 - Biểu đồ dòng chu chuyển (The Circular Flow Diagram)
 - Đường giới hạn khả năng sản xuất (The Production Possibilities Frontier)

Mô hình đầu tiên: Biểu đồ dòng chu chuyển

- *Biểu đồ dòng chu chuyển* là một mô hình trực quan của nền kinh tế biểu thị dòng tiền luân chuyển thông qua các thị trường, giữa các hộ gia đình và doanh nghiệp.

Hình 1 Biểu đồ dòng chu chuyển

Mô hình đầu tiên: Biểu đồ dòng chu chuyển

- Các doanh nghiệp
 - Sản xuất và bán các hàng hóa và dịch vụ
 - Thuê và sử dụng các yếu tố sản xuất
- Các hộ gia đình
 - Mua và tiêu thụ hàng hóa và dịch vụ
 - Sở hữu và bán các yếu tố sản xuất

Mô hình đầu tiên: Biểu đồ dòng chu chuyển

- Thị trường hàng hóa và dịch vụ
 - Các doanh nghiệp bán
 - Các hộ gia đình mua
- Thị trường các yếu tố sản xuất
 - Các hộ gia đình bán
 - Các doanh nghiệp mua

Mô hình đầu tiên: Biểu đồ dòng chu chuyển

- Các yếu tố sản xuất
 - Là đầu vào được sử dụng để sản xuất hàng hóa và dịch vụ
 - Bao gồm đất đai, lao động và vốn

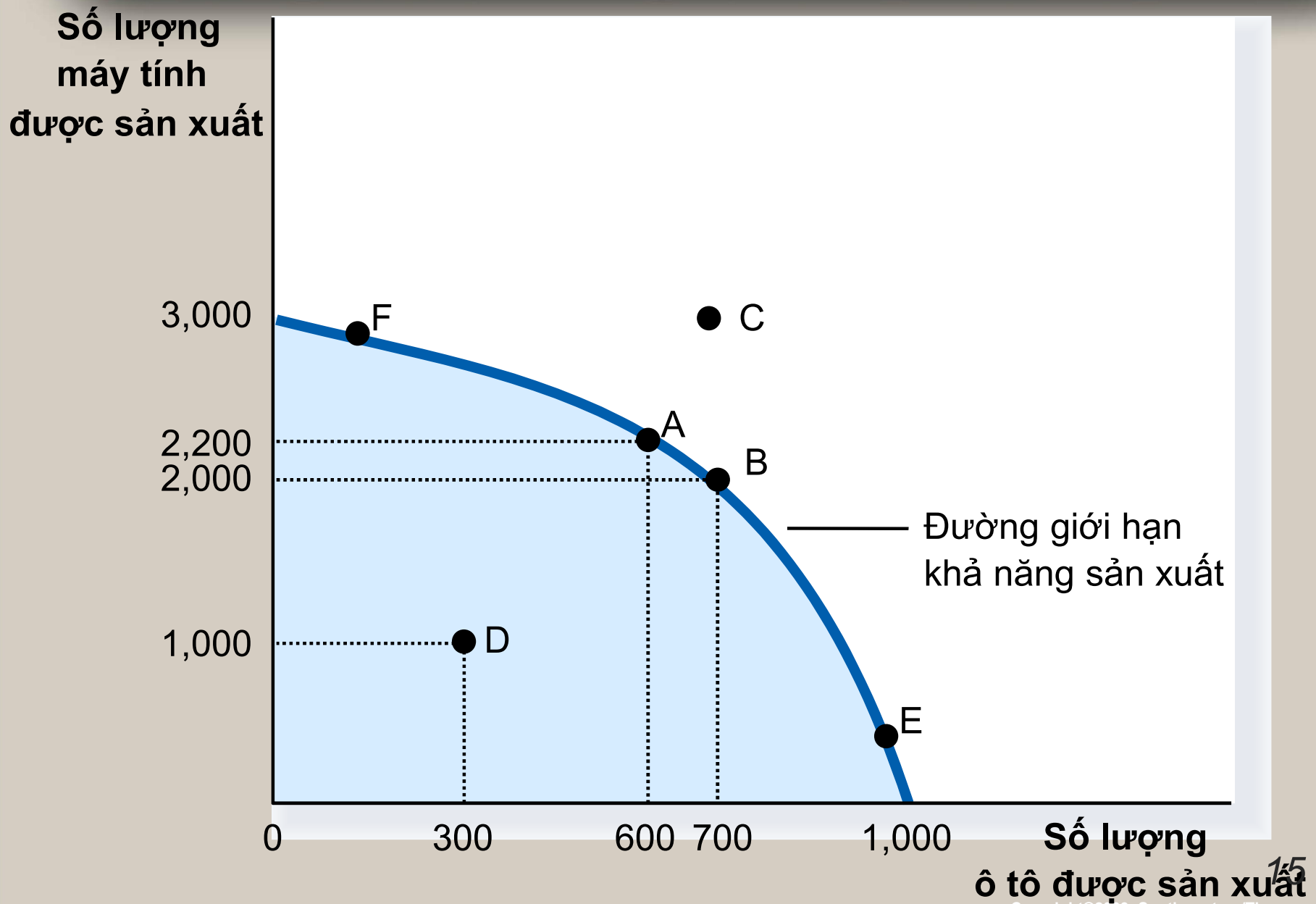
Mô hình đầu tiên: Biểu đồ dòng chu chuyển

- Hai vòng lặp của sơ đồ chu chuyển có liên quan với nhau:
 - Vòng bên trong biểu thị cho dòng chu chuyển của đầu vào và đầu ra
 - Vòng bên ngoài biểu thị cho dòng tiền luân chuyển tương ứng

Mô hình thứ hai: Đường giới hạn khả năng sản xuất

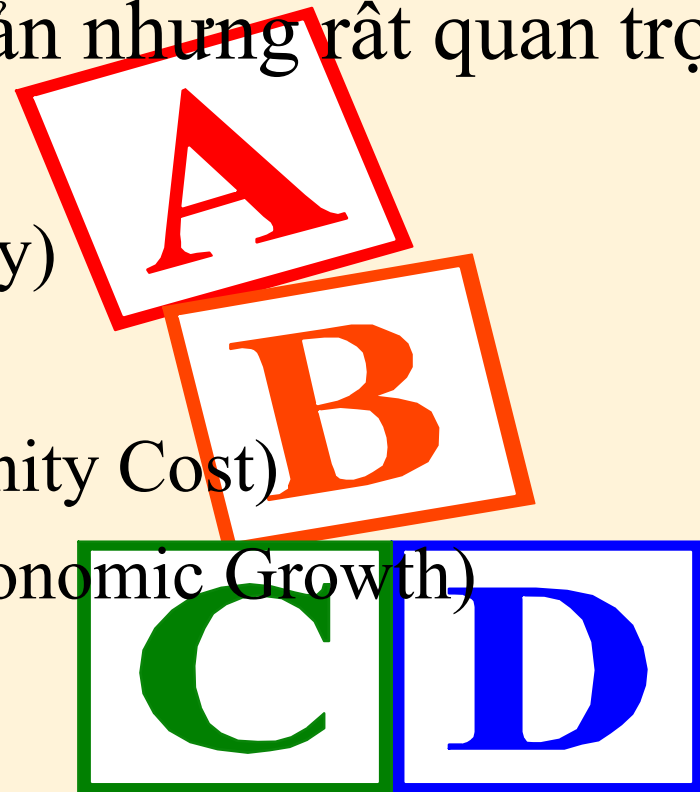
- *Đường giới hạn khả năng sản xuất* là một đồ thị biểu diễn các kết hợp của sản lượng mà nền kinh tế có thể tạo ra ứng với các yếu tố sản xuất và công nghệ sản xuất hiện có.

Hình 2: Đường giới hạn khả năng sản xuất

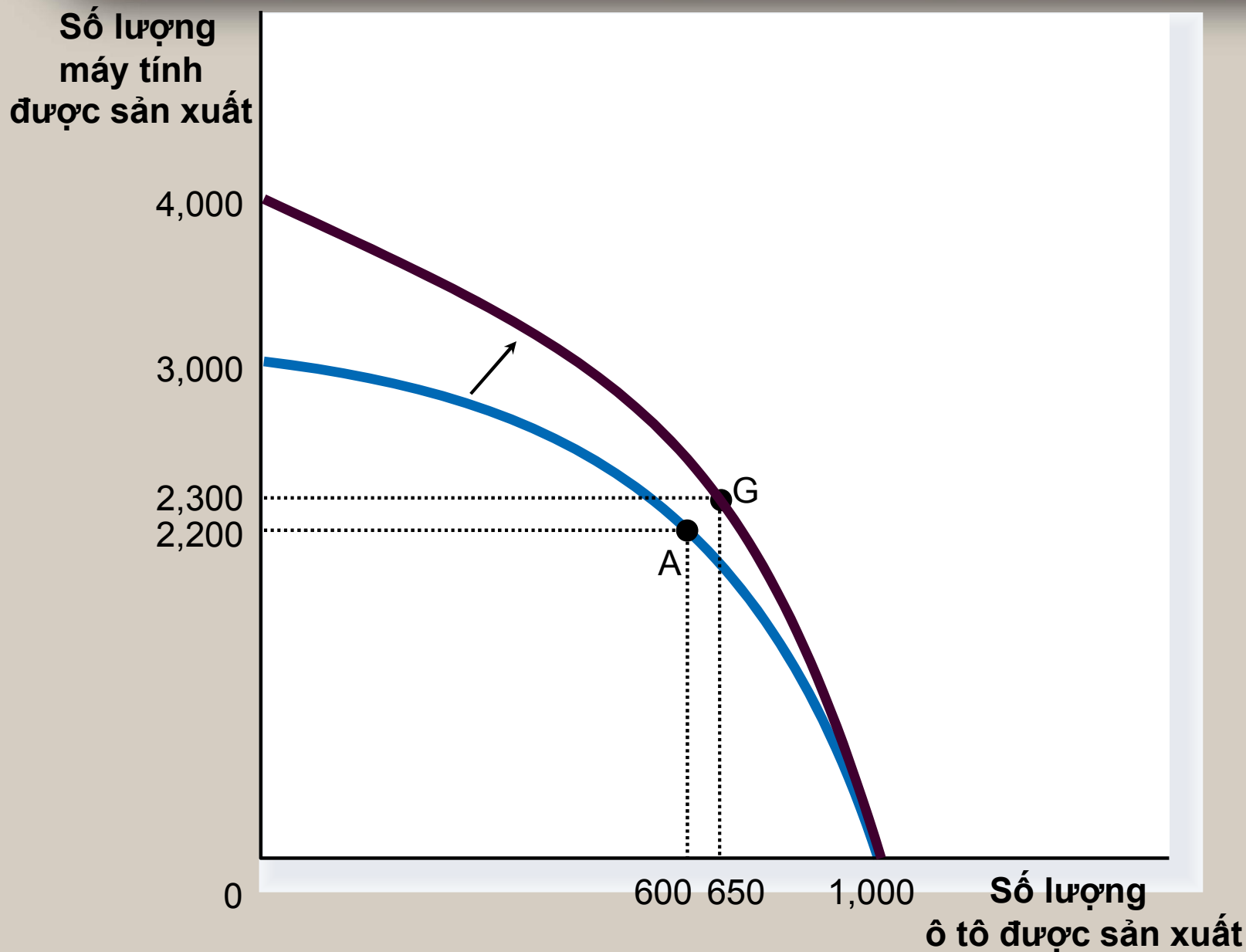

Mô hình thứ hai: Đường giới hạn khả năng sản xuất

- Đường giới hạn khả năng sản xuất minh họa những ý tưởng tuy cơ bản nhưng rất quan trọng:
 - Sự khan hiếm (Scarcity)
 - Tính hiệu quả (Efficiency)
 - Sự đánh đổi (Tradeoffs)
 - Chi phí cơ hội (Opportunity Cost)
 - Tăng trưởng kinh tế (Economic Growth)

Hình 3 Sự dịch chuyển của đường giới hạn khả năng sản xuất

Kinh tế học vi mô và kinh tế học vĩ mô

- *Kinh tế học vi mô* tập trung vào các phần cá thể của nền kinh tế.
 - Các hộ gia đình và doanh nghiệp ra quyết định như thế nào và tương tác với nhau ra sao trên các thị trường cụ thể.
- *Kinh tế học vĩ mô* nghiên cứu tổng thể nền kinh tế.
 - Các hiện tượng trong tổng thể nền kinh tế bao gồm lạm phát, thất nghiệp và tăng trưởng kinh tế

Kinh tế học vi mô và kinh tế học vĩ mô

- *Kinh tế học vi mô* và *kinh tế học vĩ mô* có mối quan hệ đan xen mật thiết với nhau.
- Mặc dù *kinh tế học vi mô* và *kinh tế học vĩ mô* vốn có liên hệ với nhau, cả hai lĩnh vực này vẫn là riêng biệt.

Kiểm tra nhanh

- Theo nghĩa nào thì kinh tế học giống như là một môn khoa học?
- Hãy vẽ đường giới hạn khả năng sản xuất của một xã hội sản xuất lương thực và quần áo. Chỉ ra một điểm hiệu quả, một điểm không hiệu quả và một điểm bất khả thi. Hãy chỉ ra tác động của hạn hán.
- Định nghĩa kinh tế học vi mô và kinh tế học vĩ mô.

NHÀ KINH TẾ HỌC NHƯ LÀ NHÀ TƯ VẤN CHÍNH SÁCH

- Khi các nhà kinh tế học cố gắng giải thích thế giới, họ là nhà khoa học.
- Khi các nhà kinh tế học cố gắng thay đổi thế giới, họ là nhà tư vấn chính sách.

PHÂN TÍCH THỰC CHỨNG VÀ PHÂN TÍCH CHUẨN TẮC

- *Nhận định thực chứng* mang tính chất mô tả.
 - Chúng khẳng định rằng thế giới *là* như thế nào
- *Nhận định chuẩn tắc* có tính chất khuyến nghị.
 - Chúng khẳng định rằng thế giới *cần phải* như thế nào

PHÂN TÍCH THỰC CHỨNG VÀ PHÂN TÍCH CHUẨN TẮC

- Chúng ta có thể xác nhận hoặc từ bỏ nhận định thực chứng bằng cách xem xét *bằng chứng thực tế*.
- Ngược lại, việc đánh giá nhận định chuẩn tắc liên quan đến cả các *giá trị* và thực tế.
- Nhận định thực chứng và chuẩn tắc có mối quan hệ với nhau.

PHÂN TÍCH THỰC CHỨNG VÀ PHÂN TÍCH CHUẨN TẮC

- Nhận định thực chứng hay chuẩn tắc?
 - Một sự tăng lên trong mức tiền lương tối thiểu sẽ làm giảm việc làm ở những người có kỹ năng kém nhất.
- • Mức thâm hụt ngân sách cao hơn sẽ đẩy lãi suất tăng lên.

PHÂN TÍCH THỰC CHỨNG VÀ PHÂN TÍCH CHUẨN TẮC

- Nhận định thực chứng hay chuẩn tắc?
 - Thu nhập nhận được từ mức tiền lương tối thiểu cao hơn đáng giá hơn sự suy giảm nhẹ việc làm.
- • Chính phủ nên cho phép thu từ các công ty thuốc lá chi phí chữa các bệnh liên quan đến hút thuốc của người nghèo.

TẠI SAO CÁC NHÀ KINH TẾ BẤT ĐỒNG Ý KIẾN

- Họ có thể bất đồng về độ tin cậy của các lý thuyết thực chứng khác nhau liên quan đến câu hỏi nền kinh tế vận hành như thế nào.
- Họ có thể có những quan điểm về giá trị khác nhau, và do đó có những quan điểm chuẩn tắc về việc thực thi chính sách cũng khác nhau.

TẠI SAO CÁC NHÀ KINH TẾ BẤT ĐỒNG Ý KIẾN

Sự khác nhau về đánh giá khoa học

- Do các nhà kinh tế có cảm nhận khác nhau về độ tin cậy của các lý thuyết thay thế, hoặc về độ lớn của các tham số quan trọng được dùng để phản ánh sự tương quan giữa các biến số kinh tế.
- VD: chính phủ nên đánh thuế lên thu nhập hay chi tiêu của hộ gia đình?

TẠI SAO CÁC NHÀ KINH TẾ BẤT ĐỒNG Ý KIẾN

Khác nhau về giá trị

- Chính sách không thể chỉ được đánh giá trên nền tảng khoa học. Các nhà kinh tế có những gợi ý tương phản nhau bởi vì họ có những giá trị khác nhau.
- VD: đánh thuế với mức thuế suất khác nhau vào 2 người trong thị trấn có thu nhập khác nhau để bảo dưỡng cái giếng.

CÁC NHÀ KINH TẾ KHÔNG PHẢI LÚC NÀO CŨNG BẤT ĐỒNG VỚI NHAU

Các mệnh đề mà hầu hết các nhà kinh tế đồng ý:

Các mệnh đề (và tỷ lệ các nhà kinh tế đồng tình):

- Giá trần tiền thuê nhà sẽ làm giảm số lượng và chất lượng của nhà cho thuê. (93%)
- Thuế quan và hạn ngạch nhập khẩu thường sẽ làm giảm phúc lợi kinh tế chung. (93%)
- Tỷ giá hối đoái linh hoạt và thả nổi sẽ điều chỉnh thị trường tiền tệ quốc tế một cách hiệu quả. (90%)

CÁC NHÀ KINH TẾ KHÔNG PHẢI LÚC NÀO CŨNG BẤT ĐỒNG VỚI NHAU

- Chính sách tài khóa (ví dụ như cắt giảm thuế, tăng chi tiêu chính phủ) có thể kích thích đáng kể lên một nền kinh tế dưới mức toàn dụng. (90%)
- Hoa Kỳ không nên hạn chế doanh nghiệp thuê lao động nước ngoài gia công. (90%)
- Tăng trưởng kinh tế ở những quốc gia phát triển như Hoa Kỳ sẽ làm gia tăng phúc lợi. (88%)
- Hoa Kỳ nên bỏ trợ cấp nông nghiệp. (85%)

CÁC NHÀ KINH TẾ KHÔNG PHẢI LÚC NÀO CŨNG BẤT ĐỒNG VỚI NHAU

- Một chính sách tài khóa được xây dựng hợp lý có thể tăng mức tích lũy vốn trong dài hạn. (85%)
- Phúc lợi khi được nhận bằng tiền mặt cao hơn là các hình thức trợ cấp hiện vật khác có giá trị tương đương. (84%)
- Một khoản thâm hụt lớn ngân sách liên bang có tác dụng xấu đến nền kinh tế. (83%)
- Tái phân phối thu nhập ở Hoa Kỳ là vai trò hợp pháp của chính phủ. (83%)

CÁC NHÀ KINH TẾ KHÔNG PHẢI LÚC NÀO CŨNG BẤT ĐỒNG VỚI NHAU

- Nguyên nhân gây ra lạm phát chủ yếu là do tăng lượng cung tiền quá nhiều. (83%)
- Hoa Kỳ không nên ngăn cấm thực phẩm biến đổi gen. (82%)
- Mức lương tối thiểu làm tăng thất nghiệp đối với người lao động trẻ trình độ thấp. (79%)

CÁC NHÀ KINH TẾ KHÔNG PHẢI LÚC NÀO CŨNG BẤT ĐỒNG VỚI NHAU

- Chính phủ nên tái cấu trúc hệ thống phúc lợi dọc theo hướng những người có thu nhập dưới một mức nào đó thì không phải đóng thuế thu nhập mà còn được nhận một khoản trợ cấp. (79%)
- Thuế xả thải và giấy phép phát thải có thể chuyển nhượng là một cách kiểm soát ô nhiễm tốt hơn tiêu chuẩn xả thải. (78%)
- Chính phủ Hoa Kỳ nên giảm hoặc bỏ trợ cấp cho các thức uống có cồn. (78%)

Kiểm tra nhanh

- Tại sao các nhà tư vấn kinh tế bất đồng với nhau về các vấn đề liên quan đến chính sách?

Tóm tắt

- Các nhà kinh tế cố gắng giải quyết các vấn đề của họ bằng sự khách quan của một nhà khoa học.
 - Họ đưa ra những giả định hợp lý và xây dựng các mô hình được đơn giản hóa để tìm hiểu về thế giới xung quanh.
 - Hai mô hình kinh tế đơn giản là biểu đồ dòng chu chuyển và đường giới hạn khả năng sản xuất.

Tóm tắt

- Kinh tế học được chia ra thành hai lĩnh vực nhỏ hơn là kinh tế học vi mô và kinh tế học vĩ mô:
 - Kinh tế học vi mô nghiên cứu quá trình ra quyết định của các hộ gia đình và doanh nghiệp và sự tương tác của họ trên thị trường.
 - Kinh tế học vĩ mô nghiên cứu các lực lượng và xu hướng tác động đến tổng thể nền kinh tế.

Tóm tắt

- Một phát biểu thực chứng là một sự khẳng định thế giới vận hành như thế nào.
- Một phát biểu chuẩn tắc là một sự khẳng định thế giới nên vận hành ra sao.
- Khi các nhà kinh tế đưa ra những phát biểu chuẩn tắc, họ đóng vai trò là nhà tư vấn chính sách hơn là nhà khoa học.

Tóm tắt

- Các nhà kinh tế tư vấn cho các nhà hoạch định chính sách thường đưa ra những ý kiến tư vấn trái ngược nhau bởi họ có các đánh giá khoa học khác nhau hoặc bởi họ có những chuẩn mực giá trị khác nhau.
- Cũng có những lúc các ý kiến tư vấn của các nhà kinh tế thống nhất với nhau, nhưng các nhà hoạch định chính sách có thể phớt lờ chúng đi.